

HISTORISK KALENDER

NITTEDAL OG HAKADAL 2019

DAM KAFÉ

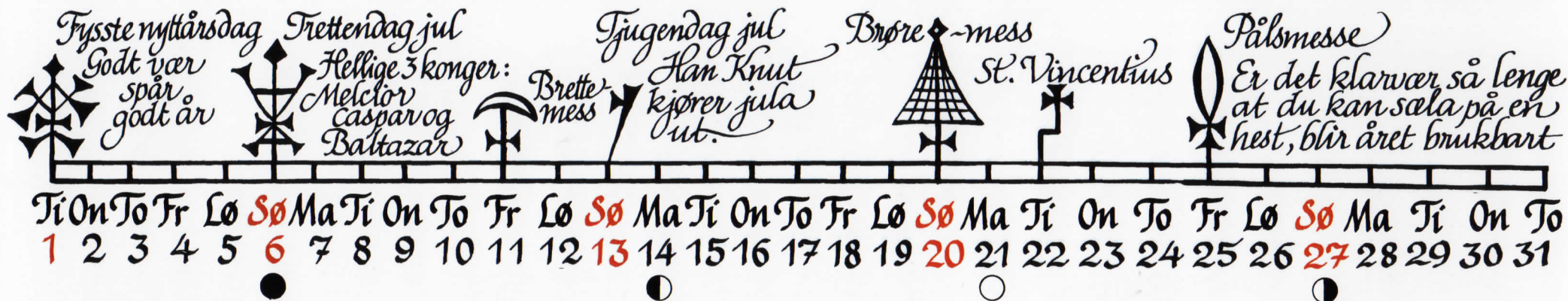
Dette bildet er malt av Jan Westli i 1993 etter et bilde tatt av Dam kafé omkring 1950. Historien om Dam kafé begynte da den nye Hadelandsveien (chausseen) sto ferdig i 1872. Da bygde skredderen Jens Christiansen (f. 1832), oppvokst på husmannsplassen Dammen under Mo, kafé ved den nye sjåssen. At han fikk bygge der, hadde nok sammenheng med at han var gift med Berte Andersdatter (f. 1840) fra Søgarn Bjertnes. Litt seinere kjøpte Jens Norgarn Bjertnes. Helt fram til årene omkring 1980 var Dam et kjent hvilested for reisende på veien til eller fra Kristiania/Oslo. Da ble gamle Dam revet og det ble bygd ny bygning i betong. I de siste 40 årene har Dam huset restaurant og selskapslokaler; seinest kinesisk restaurant. – Dam var et sentralt sted i Nittedal i 150 år. Navnet kom fra husmannsplassen Dammen. Men navnet ble litt «finere» i ubestemt form, Dam. Dammen lå der Svartkruttveien svinger nordover nedenfor Mostua. Navnet hadde den etter dammen i Ørfiskebekken, som magasinerte vann til kverna på Mo.

Maleriet av Dam kafé tilhører Asle Johansen.

VINTER PÅ ØSTÅSEN

Vi er på Øståsen, eller i Romeriksåsene, en vinter midt i 1950-årene. Brødrene Tore B. Gundersen (f. 1937) og Halvor Gundersen (f. 1939), som har ski på beina, står utenfor familiens hytte, som ligger i skogen til Øvre Haug. Tore ble bonde på Øvre Haug og drev med mjølkekuer, mens Halvor det meste av sitt liv har arbeidet i skolen i Nittedal. Han har vært rektor både på Slattum skole og Hagen skole.

Bildet tilhører Halvor Gundersen.

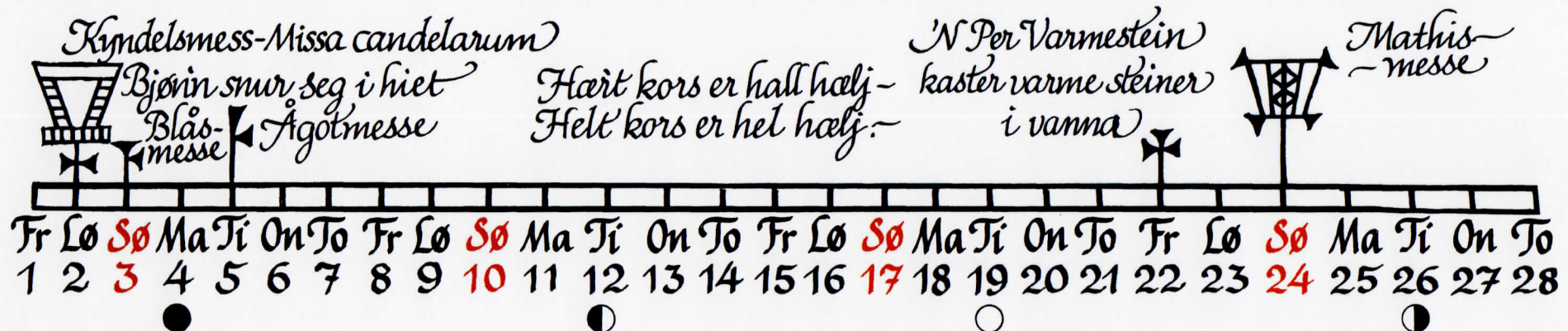

JANUAR 2019

HERULF MELBYES SNEKKERVERKSTED

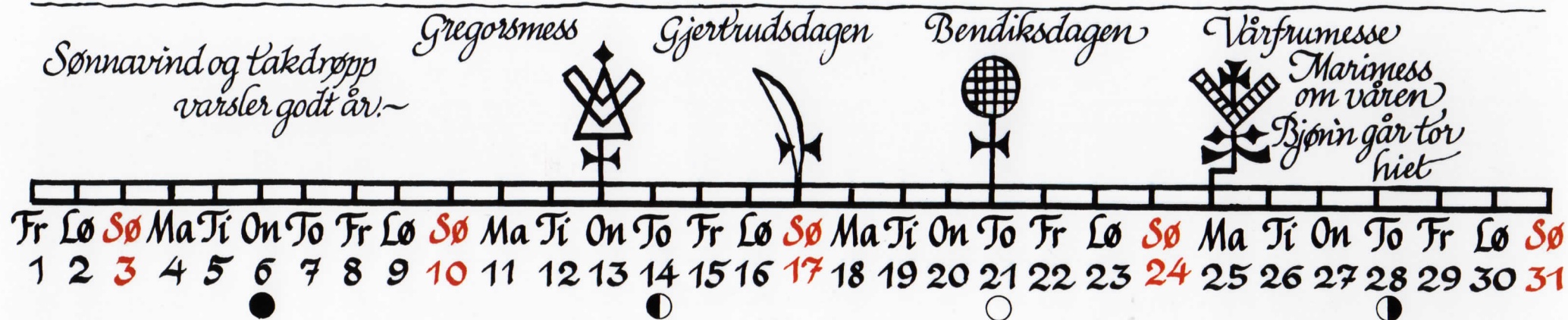
Bildet er tatt i begynnelsen av 1950-årene. Vi ser Herulf Melbyes snekkerverksted i forgrunnen. Det ligger ved Gamle Glittre vei, veien mellom Fossen og Hakadal kirke. Melbyes familie bodde i huset til venstre. Resten av bebyggelsen er snekkerverksted. En liten flekk ute på jordet, ved telefonstolpen, er Christian Frank på Kirkerud, som er ute og kjører med hest. Vi ser en hytte på Døli-siden (vestsiden) av elva. Øverst ser vi Tøyen. Melbye satt i restaureringskomiteen da Hakadal kirke ble ført tilbake til interiøret fra 1732. Melbye bygget verkstedet ytterligere ut. Etter hans tid hadde det ulike leietakere, blant annet var det klargjøringsverksted for biler (AS Autoindustri). I dag holder Miljøhuset Gnisten til her.

FEBRUAR 2019

HAKATUN OG HAKEDAL HANDELSFORENING

Husene på bildet sto ferdig i 1917 på Hakadal Verk og hørte Løvenskiold til. Bildet er fra midt i 1920-årene. I det store huset var det forsamlingsal og festlokale i første etasje. Helt til huset brant i 1970 var Hakatun festlokale for Hakadal og resten av bygda. Bondelaget leide det. Underetasjen ble leid av kooperasjonen, Hakedal handelsforening. Her var det butikk fram til 1957. I andre etasje var det leilighet for butikkbestyreren; seinere for de som drev kafeen på Hakatun. I huset til venstre var det bakeri i kjelleren, og leilighet for bakerens familie i første etasje. Bakerne Grøndahl og seinere Jansen var kjente personer i bygda. I uthuset bak var det lager for Handelsforeningen. Dammen i forgrunnen skyldtes at det der ble tatt ut leire til teglverket, som lå 300 meter til venstre for huset. Siste uttak var i 1908.

MARS 2019

DET STORE VANNRANET

Brukseierne langs Akerselva trengte mer kraft til fabrikkene, og Kristiania kommune mer vann til det sterkt voksende antall innbyggere på slutten av 1800-tallet. Ingeniør Lauritz Eger klekket ut en snedig plan for å få vann som rant ned i vår bygd, til å renne ned i Maridalsvannet. Nittedal kommune og grunneiere protesterte, men vanntjuvene fikk medhold i Høyesterett. Vann ble ledet i tunneller fra Gjerdingen til Daltjuven og Sandungen, fra Trehjørningen til Helgeren og fra Ørfiskevannene til Movann. I 1911 ble demningen på Ørfiske ferdig. Det førte til at det ble ett Ørfiske-vann. For sin plan fikk Eger et honorar på kr 60.000, i våre dagers penger kr 4.220.000. Bildene av arbeiderne ved Ørfiske-demningen og ledelsen i Akerselvans Brugseierforening (vannranerne) på demningen er fra september 1911. Ingeniør Eger er nummer to fra høyre.

Fra Oslobilder.no.

Fotograf Severin Worm-Petersen.

ØRFISKE GÅRD

Ørfiske ble tatt opp som husmannsplass under Døli helt på slutten av 1600-tallet. Det ble sjøleierbruk i 1796. Hoffjegermester Otto Gjerdrum kjøpte gården i 1873. Han hadde flere ganger med seg sønnene til kong Oscar II på jakt her inne. Han solgte Ørfiske i 1908. Siden 1938 har eiendommen hørt til familien Klaveness. Bildet er tatt i mellomkrigstiden. Da det var to Ørfiske-vann, var det søndre størst og var litt over to tredeler av det nye vannet. Før oppdemningen gikk Greveveien innom Ørfiske gård, ned på østsiden av det nordre vannet, så vestover mellom vannene og deretter sørover på vestsiden av det søndre vannet. Etter oppdemningen ble veien lagt på vestsiden av det nye og større Ørfiske.

*Den fysiske sommardagen er
14. april. Da skulle rømme-
grauten stå på bordet.
Fløttedag for tenestefolk*

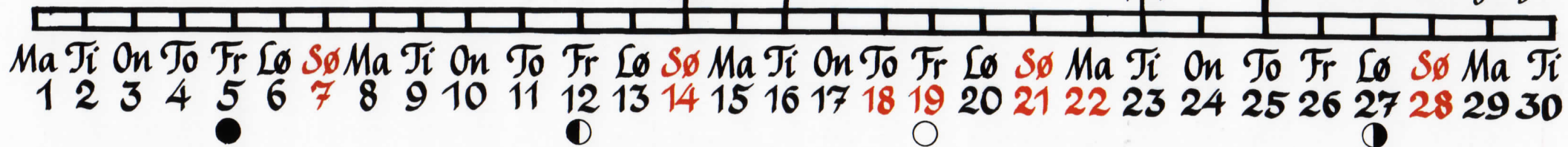

*3. dag sommar
Bar bakke*

St. Jørgensdag

*Egg i alle reir
Markusdagen -
Den store Fangdagen*

APRIL 2019

1. MAI-TOGET I HAKADAL 1935

Vi ser toget i det det går nordover forbi kirken. De hadde nok gått den vanlige ruten: Start ved Folkets Hus, sørover Hadelandsveien til Fossen, over til kirken, nordover Gamleveien til Korsveien og så sørover Hadelandsveien til Folkets Hus. Det var nok stor stemning i toget, for regjeringen Nygaardsvold, fra Arbeiderpartiet, hadde tiltrådt rett før, i mars 1935. Vi ser et lite hus rett ved inngangen til kirken. Det ble nok brukt til å plassere bærer og oppbevare redskaper. Det ble revet da kapellet/kirkestua ble bygget i 1937.

MAI 2019

NITTEDALSDAGENE

I mange år etter krigen var Nittedalsdagene en stor begivenhet for store og små. Ungene gledet seg i lange tider. Det var opptog gjennom bygda som endte opp på Bjertnestangen. Ofte ble det brukt vogner og kjerrer trukket av hester. Som regel hadde ungene kledd seg for å illustrere et tema. Dette bildet er fra begynnelsen av 1950-årene. Temaet for jentene i vogna er «Hawaii og hula hula». Så har de da også bastskjørt og blomster i håret. Fra venstre foran: Annemor Iversen og Tove Johansen. Bak fra venstre: Tove Mengkrogen, Liv Iversen, Laila Bjørklund og Berit Bjørklund. Den unge damen til høyre foran vogna er Aud Bjørklund.

Bildet tilhører Liv Hjermsstad (Iversen).

Skoklefallsdagen
- våronna
ska vera gjort

Bottolfsmess
Rotlausveka

Fonsok - St. Frans
Nå kan du
samle inn
helbredende urter

Lø	Sø	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
								●		●														●					

JUNI 2019

HYTTEBYGDA NITTEDAL

I påsken i begynnelsen av 1950-årene regnet man med at det var 5.000 mennesker på hyttene i Nittedal. Vi hadde mange hytteområder: Gjelleråsen, Dalbekk, Myrerskauen, Tumyrhaugen, Ørfiske, Ånebyfjellet, Kirkebylia og Holterkollen. Men også utenom disse områdene var det mange hytter. I 1930-årene gikk det buss i helgene fra byen og til Holterkollen. I Varingen kan vi lese forargede innlegg, fordi alle de som bodde på hyttene om sommeren, gjorde at det ble så fullt på bussene til og fra byen. På bildene er vi på ei hytte i Nyveien på Rotnes. Det var ikke store hytta, men det var plass, også overnattingsplass, til alle dem vi ser på bildet; tatt i 1946. Bjørg Sørum Lindqvist, som nå har hus på tomta, forteller at fra venstre står hennes mor Synnøve Sørum Johansen, tante Solveig Høyer, bestemor Valborg Sørum, far Jim Charles Johansen og bestefar Thoralf Sørum. Foran kusinen Eva Høyer.

På det andre bildet bader kusinene Eva Høyer (t.v.) og Bjørg Sørum Johansen i en vaskestamp.

Bildene tilhører
Bjørg Sørum Lindqvist.

JULI 2019

HAKEDALSBRANDEN

Den 17. juli 1904 tok det til å brenne langs toglinja ved Åneby. Det brant til dels voldsomt, noe stedsnavnet Brannfjellet ennå forteller om. Den gangen kjørte man med damplokomotiv, og gnistene fra disse var en konstant brannfare om sommeren. Det var satt ut tønner med vann langs linja, og det ble kjørt med dresin på sporet for å oppdage eventuelle branner tidlig. Men denne gangen gikk det altså galt.

Oslobilder.no

Fotograf Hans Møller Gasman.

AUGUST 2019

KRYSSET PÅ GJELLERÅSEN

Vi ser Gjelleråskrysset åtte år før krigen, i 1932.
 En lastebil kommer kjørende fra Skedsmo.
 Bildet forteller at det var enklere tider, med
 grusvei, mindre trafikk og enklere biler.

Oslobilder.no
 Fotograf Anders Beer Wilse.

*Marimess om
 høsten. Nå kan
 du kløppe saw*

*Korsmesse
 om høsten
 Loa ska være
 i hus*

*Le og grind
 skal stå oppe*

*Mathismesse
 om høsten*

*Mikkelsmess
 Hælj fel 1770.
 Tjenestefolk ska
 vara fri~*

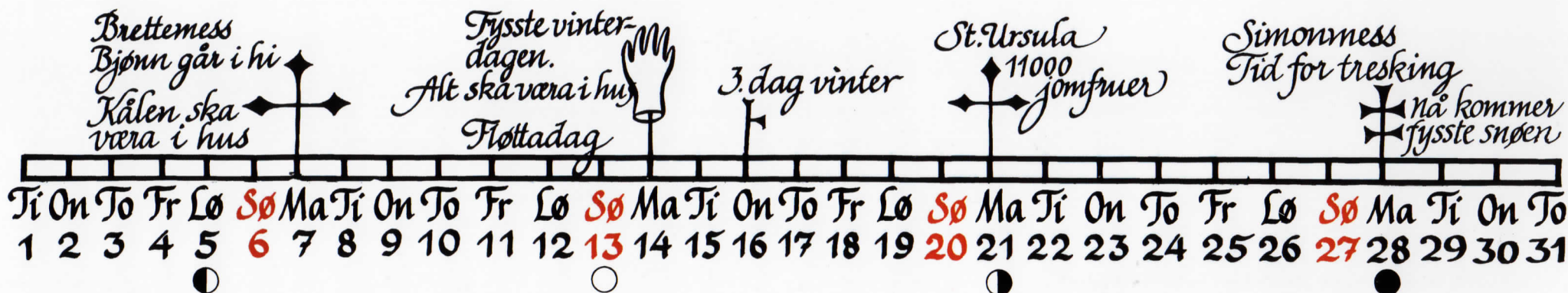

Sø	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø	Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø	Ma	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
					●								○								●		●

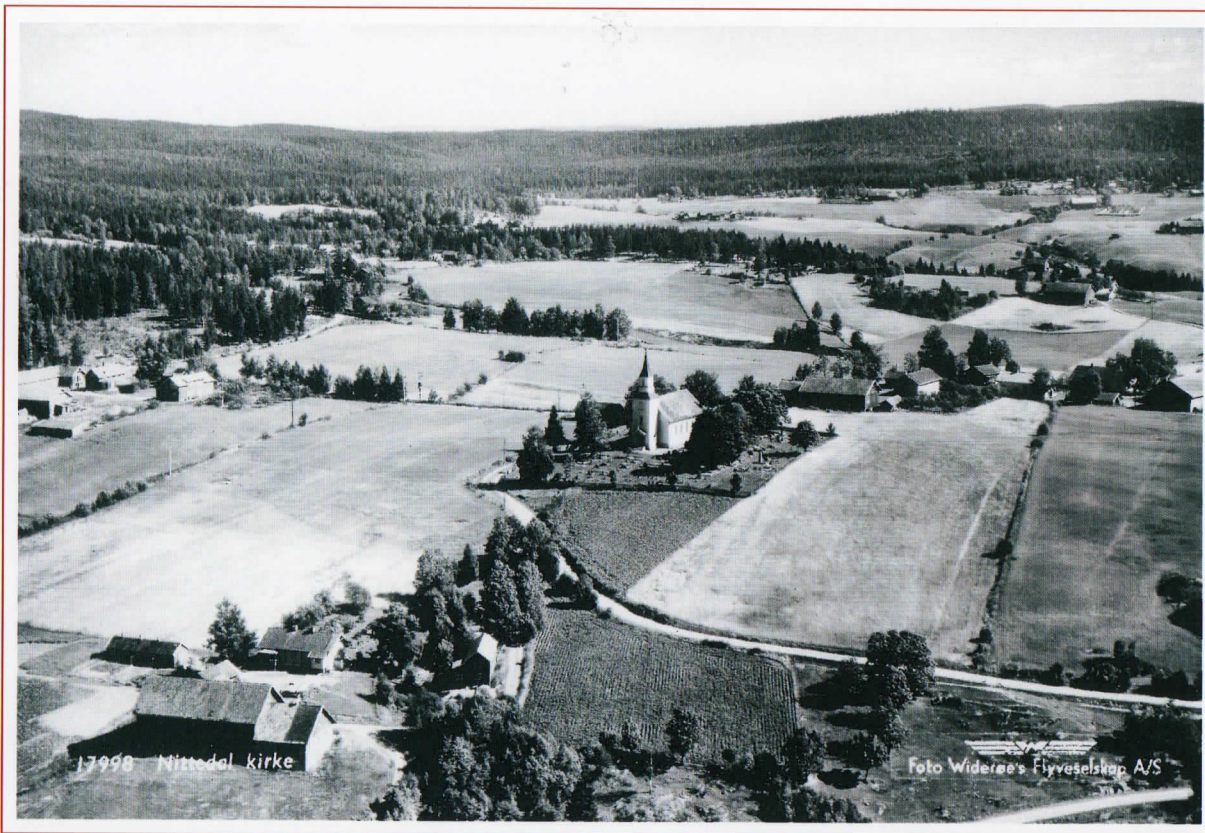
SEPTEMBER 2019

AAS GÅRD

Bildet er tatt i slutten av 1930-årene. Nederst til venstre kommer alléen opp fra Gamleveien og går på venstre siden av hagen opp til hovedbygningen. Nedenfor hagen er det en tennisbane. På høyre side av gårdsplassen ligger først kavalerbygningen, så stallen for arbeidshester og deretter stallen for galopphester. Et hønseshus ligger på tvers. På den andre siden av gårdsplassen ligger fjøset, og i vinkel fra det meieriet. Til venstre ovenfor fjøset ser vi vognskjul og det såkalte internatet. Nedenfor internatet ser vi smia. Nedenfor smia var det grønnsakshage og drivhus med tanke på hagen. Øverst oppe til venstre ligger alle drivhusene. Midt på bildet, helt ut til venstre ser vi litt av saga på Aas. Øverst oppe til venstre ligger den gamle husmannsplassen Skarpsno; der bodde fjøsmesteren og familien hans. Drifta på Aas på denne tiden var skogsdrift, mjølkeproduksjon og blomster og grønnsaker (i drivhus). På denne tiden var det Nils Young Fearnley og kona Ingeborg som eide og drev Aas.

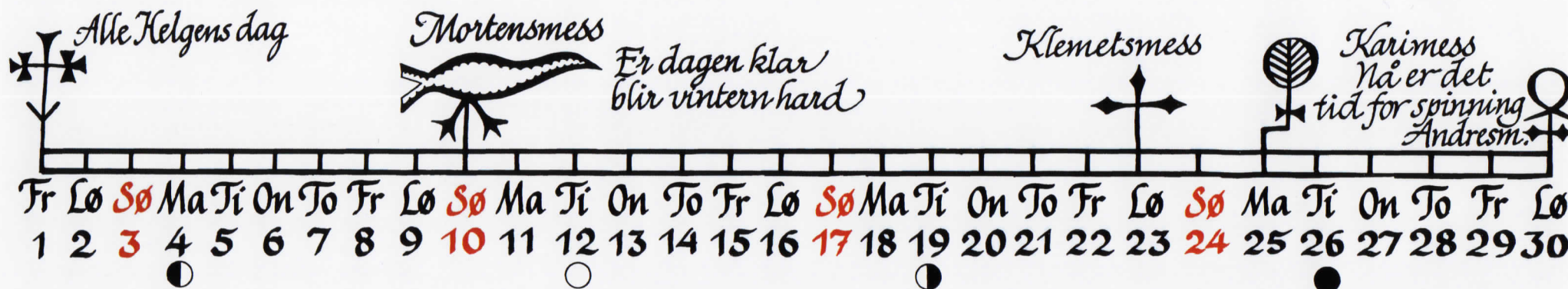

OKTOBER 2019

NITTEDAL KIRKE 150 ÅR

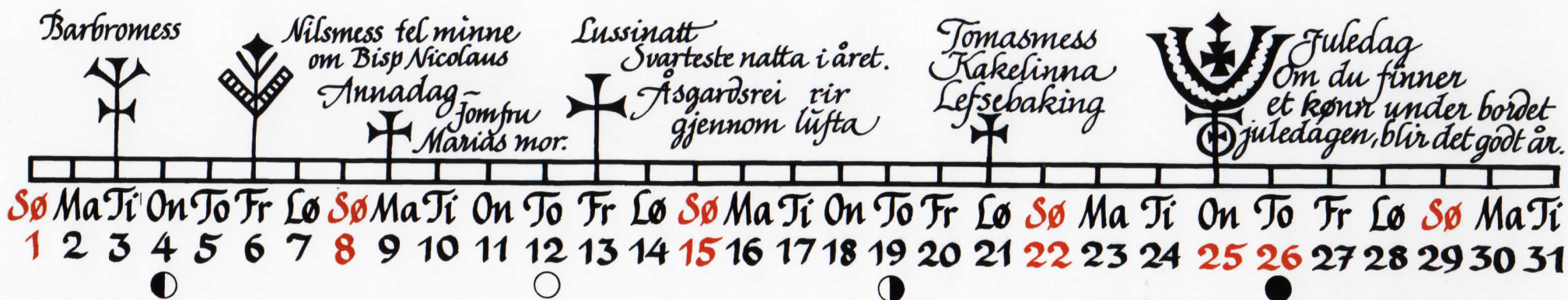
Kirken ligger på Dal høyt og fritt med utsyn over hele bygda. Vi ser ulike Dal-gårder rundt kirken. Kirkestedet er gammelt og fører videre tradisjonen som samlingssted fra førkristen tid. Her lå fra 1100-tallet en steinkirke viet til St. Olav. Helt til den ble revet, ble den kalt for Dals kirke. Kravet om ny kirke kom fordi den ble for liten med voksende folketall. Den nye kirken ble bygd opp på den gamle. De gamle murene kan fremdeles ses under kirkegulvet. Kirken er langskipet, nygotisk, tømret, panelt og hvitmalt. Den ble ferdig og innviet i 1869. Nå i november markeres jubileet.

NOVEMBER 2019

FRA BJERTNES OG NORDOVER

Vi ser nordover dalen. I forgrunnen Bjertnes-gardene, før jordene ble lagt ut til hus og idrettsanlegg. Nittedal ungdomsskole ble bygd her i 1960. Vi ser Rotnes-krysset og Gamleveien som går opp til Nedre Haug og videre nordover til Nordby og Hakadal. Vi ser også Rotnes, bruket og gården. Hadelandsveien (eller Riksvei 4 som vi sier nå) går nordover til Strøm og Hakadal.

DESEMBER 2019

NITTEDAL HISTORIELAG

Kalenderen for året 2019 er den tjuende lokalhistoriske kalenderen Nittedal Historielag har laget for bygda vår.

Vi håper også denne vil falle i smak. Med tanke på fremtidige kalendere tar vi imot råd og kritikk, og fremfor alt nye bilder. Ta kontakt med historielagets styre, som har fungert som redaksjonskomité.

Nittedal Historielag ønsker å levendegjøre og ta vare på minner fra bygdas fortid. Det gjør vi ved å arrangere foredrag, turer, kurs og utgivelser av skriftserie og kalendere som denne.

Som medlem av laget er du også med i Romerike Historielag.

Ønsker du å vite mer om bygda og bygdehistorien, er du velkommen i laget.

Medlem blir du enklest ved å ta kontakt med et av styremedlemmene.

Kontingenten er for tiden kr. 150,-

Kontonummer: 1295 20 02986

STYRET I 2018/2019 BESTÅR AV:

Tom Christophersen (leder), telefon: 995 42 589

Jorunn Andersen, telefon 977 42 803, Gunor Skøyen, telefon 951 25 571

Arne Aas, telefon 900 12 388, Oddbjørn Farkvam, telefon 403 11 580

www.nittedal-historielag.no

Primstavene er tegnet av Kari Ruud Flem

Retting i kalenderen for 2018: De tre bildene av gamle busser tilhører Tom Ole Simensen.

Bildebehandling: Stein Tore Thorstensen • Layout: Kristin Møller Thorstensen • Trykk: BrandPrint AS